

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

<i>Радковська Ірина Сергіївна</i> КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ ЗА КК РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА	404
<i>Рутковська Анастасія Русланівна</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА ЗБРОЄЮ	407
<i>Тарантинів Юрій Миколайович</i> ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	409

СЕКЦІЯ 10. ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

<i>Торбас Олександр Олександрович</i> НАЛЕЖНЕ ДЖЕРЕЛО ОДЕРЖАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ ПРИ ОЦІНЦІ ЇХ ДОПУСТИМОСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	412
<i>Аленін Юрій Павлович, Волошина Владлена Костянтинівна</i> ПРО ДЕЯКІ ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КПК З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	414
<i>Макаренко Олександр Юрійович, Макаренко Наталія Анатоліївна</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ КЛІЄНТА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	416
<i>Ракіпова Інна Василівна, Мельник Андрій Валерійович</i> ПРАВО ПОТЕРПІЛОГО НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ	419
<i>Волошина Владлена Костянтинівна, Сидорчук Владислав Васильович</i> ДО ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ЗАСАДИ ЗАКОННОСТІ ПРИ УХВАЛЕННІ СУДАМИ ВИРОКІВ	421
<i>Voloshyna Vladlena Kostyantynivna, Shylin Denys Viktorovich</i> THE RIGHT TO DEFENSE IN CRIMINAL PROCEEDINGS OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY	423
<i>Гуртієва Людмила Миколаївна, Лукашкіна Тетяна Василівна</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАГАЛЬНІ УМОВИ ПРИЙНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ	427
<i>Дерев'янкін Сергій Леонідович</i> СКАСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ ВІДНОСНО ПІДОЗРЮВАНОГО У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИЙНЯТТЯМ РІШЕННЯ ПРО ПЕРЕДАЧУ ЙОГО ДЛЯ ОБМІНУ ЯК ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНОГО	429
<i>Завтур Віктор Андрійович</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВТРАТИВ ЧИННІСТЬ ЗАКОН, ЯКИМ ВСТАНОВЛЮВАЛАСЯ КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДІЯННЯ» ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО ГЛАВОЮ 36 ¹ КПК УКРАЇНИ	432
<i>Мурзановська Аліна Владиславівна</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКСЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.	434
<i>Підгородинська Анастасія Вікторівна</i> ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОСВІДУВАННЯ ТА ВІДІБРАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗРАЗКІВ ПРИ ВИЛУЧЕННІ ЗМИВІВ	436
<i>Пожар Вадим Георгійович</i> ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ У ПІДГОТОВЧОМУ СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ.	439
<i>Стародубов Сергій Вікторович</i> ПОВНОВАЖЕННЯ ДІЗНАВАЧА ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	441
<i>Степаненко Андрій Сергійович</i> СТАНДАРТ ДОКАЗУВАННЯ ТА МЕЖІ ДОКАЗУВАННЯ: ПИТАННЯ СПІВІСНУВАННЯ	443
<i>Лукашук Каріна Русланівна</i> ОСКАРЖЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ В КОРУПЦІЙНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ	445
<i>Гаркот Діана Юріївна</i> ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОКАЗАНЬ ІЗ ЧУЖИХ СЛІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	447
<i>Гуменюк Аліна Сергіївна</i> УСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ РАДІООБЛАДНАННЯ (РАДІОЕЛЕКТРОННОГО ЗАСОБУ): НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА	449
<i>Драгунов Віталій Вікторович</i> КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНІСТЬ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ.	452
<i>Журавльов Олександр Геннадійович</i> ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ, ЯКІ МОЖУТЬ РЕАЛІЗУВАТИСЯ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ.	453

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОКАЗАНЬ ІЗ ЧУЖИХ СЛІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Як і будь-який інший вид показань, показання з чужих слів характеризуються процесуальними властивостями – нормативно визначеними вимогами до їх процесуальної форми і змісту, притаманність сукупності яких показанням із чужих слів забезпечує визнання їх доказом і, відповідно, використання у кримінальному процесуальному доказуванні. Аналіз норм статей 85, 86 і частини 1 статті 94 України свідчить, що законодавець виокремлює чотири процесуальні властивості доказів: 1) належність; 2) допустимість; 3) достовірність; 4) достатність і взаємозв'язок для прийняття відповідного процесуального рішення. При цьому належність, допустимість і достовірність він розглядає як індивідуальні процесуальні властивості доказів (з їх точки зору підлягає оцінці кожний доказ, у тому числі й показання з чужих слів), а достатність і взаємозв'язок для прийняття відповідного процесуального рішення – як їх системну процесуальну властивість (з її точки зору оцінюється сукупність зібраних доказів) [1].

Незважаючи на наявність чітко сформульованого законодавчого підходу стосовно визначення системи процесуальних властивостей доказів, у доктрині кримінального процесу вона залишається дискусійною. Так, значна частина вчених, характеризуючи докази, використовує систему нормативно закріплених їх процесуальних властивостей [2, с. 184; 3, с. 76; 4, с. 80; 5, с. 77]. Натомість, не менш чисельна група вчених відходить від законодавчого підходу та виокремлює, як правило, більш широке коло процесуальних властивостей доказів [6, с. 13; 7, с. 290; 8, с. 170; 9, с. 94]. Невдаючись до детального аналізу наведених доктринальних підходів і зважаючи на дискусійний характер розширеного тлумачення системи процесуальних властивостей доказів, потрібно погодитися з науковцями, на думку яких «процесуальні властивості доказів у своїй сукупності повинні бути достатніми для вичерпного окреслення кола вимог, яким повинні відповідати докази. Із позицій законодавця та переважної більшості вчених це досягається за допомогою виокремлення належності, допустимості, достовірності та достатності доказів. Інші риси доказів, які вченими пропонується відносити до числа їх процесуальних властивостей, або охоплюються належністю, допустимістю, достовірністю та достатністю доказів (наприклад, доброякісність і законність доказів охоплюються змістом їх допустимості), або взагалі не можуть бути віднесені до процесуальних властивостей доказів (наприклад, значимість не може розглядатися як невід'ємна та характерна властивість доказів, оскільки її наявність не впливає на визнання конкретних фактичних даних доказом та їх використання під час кримінального процесуального доказування)» [10, с. 32]. У повному наведений підхід є застосовним до показань із чужих слів, які підлягають визнанню доказами за умови їх відповідності трьом індивідуальним процесуальним властивостям – належності, допустимості та достовірності, а в сукупності з іншими доказами – достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення як системній властивості доказів.

Поняття належності показань із чужих слів ґрунтується на нормативному визначенні поняття належних доказів. Відповідно до статті 85 КПК України, належними є докази, які прямо чи непрямо підтверджують існування чи відсутності обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, та інших обставин, які мають значення для кримінального провадження, а також достовірність чи недостовірність, можливість чи неможливість використання інших доказів [1]. Відповідно, належність показань із чужих слів є процесуальною властивістю, яка стосується їх змісту та вказує на наявність зв'язку відомостей, які містять ці показання (стосовно певних фактів та обставин кримінального провадження, про які свідку, потерпілому, підозрюваному, обвинуваченому стало відомо з пояснень інших осіб), з обстави-

нами, які становлять предмет доказування у кримінальному провадженні. Належність показань із чужих слів відображає таку їх ознаку як надання щодо фактів та обставин, які мають значення для кримінального провадження, з урахуванням якої вони не можуть доведення обставин, які не входять до предмета доказування в цьому провадженні (наприклад, того, що інша особа висловила саме так за певних обставин, на що звертається увага в постанові ККС ВС від 15.06.2021 р. у справі № 727/8838/15-к) [11].

В основу поняття допустимості показань із чужих слів може бути покладена законодавча дефініція допустимих доказів. Згідно з частиною 1 статті 86 КПК України, доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у порядку, встановленому цим Кодексом [1]. Тобто допустимість показань із чужих слів є процесуальною властивістю, яка стосується їх процесуальної форми і відображає отримання цих показань у відповідності до вимог кримінального процесуального закону. Такі вимоги умовно можуть бути поділені на дві групи: 1) загальні вимоги, які стосуються допустимості доказів, у тому числі й показань, в цілому (наприклад, дотримання порядку проведення допиту свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, дотримання права на захист, заборона катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поводження або погрози застосування такого поводження тощо); 2) спеціальні вимоги, які стосуються допустимості показань із чужих слів (зокрема, вимоги частин 2, 5, 6, 7 статті 97 КПК України, які конкретизують повноваження суду стосовно визнання таких показань допустимим/недопустимим доказом залежно певних обставин їх отримання).

На відміну від дефініцій належних і допустимих доказів, поняття достовірних доказів нормами кримінального процесуального закону не визначаються та є надбанням доктрини кримінального процесу, в якій під ними розуміють «докази, які об'єктивно відображають обставини, що становлять предмет доказування у кримінальному провадженні, та інші обставини, які мають значення для нього» [10, с. 39]. Відповідно, достовірність показань із чужих слів стосується їх змісту та вказує на можливість об'єктивного відображення відомостями, які містять ці показання, обставин, які становлять предмет доказування у кримінальному провадженні. Достовірність показань із чужих слів може бути встановлена виключно за наявності сукупності доказів, які мають відношення до тієї самої обставини, що входить до предмета доказування у кримінальному провадженні, яка встановлюється або спростовується за допомогою таких показань. Така вимога ґрунтується на нормі частини 6 статті 97 КПК України, згідно з якою показання з чужих слів не може бути допустимим доказом факту чи обставин, на доведення яких вони надані, якщо показання не підтверджується іншими доказами, визнаними допустимими згідно з правилами, відмінними від положень частини 2 цієї статті [1].

У сукупності з іншими доказами показання з чужих слів повинні відповідати процесуальній властивості достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення. У доктрині кримінального процесу звертається увага на відображення за допомогою цієї процесуальної властивості кількісної та якісної складових сукупності доказів, наявних у кримінальному провадженні на конкретний момент досудового розслідування або судового розгляду в ньому, пов'язаному зі здійсненням оцінки доказів у зв'язку з ухваленням певного процесуального рішення. При цьому, як відзначає А. Р. Воробчак, «кількісна характеристика свідчить про встановлення або спростування одного й того самого факту або обставини, що підлягають доказуванню, за допомогою декількох доказів, а якісна характеристика вказує на їх якісну визначеність і системність, що забезпечують можливість обґрунтування процесуального рішення, яке підлягає ухваленню» [12, с. 71-72].

Підсумовуючи викладене, потрібно відзначити, що показання з чужих слів характеризуються притаманністю їм трьох індивідуальних процесуальних властивостей – належності, допустимості та достовірності, а в сукупності з іншими доказами – достатністю та взаємозв'язком для прийняття відповідного процесуального рішення як системною процесуальною властивістю доказів.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Лобойко Л. М., Банчук О. А. Кримінальний процес : навч. посіб. Київ : Ваїте, 2014. 280 с.
3. Лукашевич В. Г. Докази та доказування у кримінально-процесуальному та криміналістичному вимірі. *Держава та регіони*. Серія : Право. 2016. № 1. С. 74–79.
4. Сергєєва Д. Б. Допустимість доказів в теорії та КПК 2012 року. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 3. С. 80–87.
5. Шепітько І. І. Судовий розгляд (судове слідство) в системі судового провадження у першій інстанції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Харків, 2018. 269 с.
6. Берназ В. Д. Правові та психологічні аспекти оптимізації формування переконання слідчого у кримінальному провадженні як основа оцінки доказів. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 3. С. 11–21.
7. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування : монографія. Харків : Юрайт, 2017. 408 с.
8. Оксюта Т. Г. Процесуальний статус запасного судді у судовому провадженні України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Київ, 2018. 244 с.
9. Шульгін С. О. Оцінка доказів слідчим і прокурором при прийнятті процесуальних рішень у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Київ, 2021. 260 с.
10. Зінченко В. М., Ковальчук С. О. Достатність доказів у кримінальному провадженні : монографія. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2022. 272 с.
11. Постанова ККС ВС від 15.06.2021 р. у справі № 727/8838/15-к (провадження № 51-1971км19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98083482>.
12. Воробчак А. Р. Висновок експерта як джерело доказів у кримінальному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Одеса, 2019. 236 с.

Ключові слова: докази, процесуальні джерела доказів, показання, показання з чужих слів, засоби доказування.

Keywords: evidence, procedural sources of evidence, testimony, hearsay, means of proof.

Гуменюк Аліна Сергіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри кримінального процесу*

УСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ РАДІООБЛАДНАННЯ (РАДІОЕЛЕКТРОННОГО ЗАСОБУ): НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА

Повномасштабне вторгнення внесло суттєві корективи у життєдіяльність суспільства та держави на усіх рівнях й обумовило необхідність напрацювання нових підходів до вирішення існуючих проблем і заповнення прогалин. Перш за все, це стосується юридичного боку діяльності відповідних інституцій та інститутів, адже воєнні дії вимагають серйозної законодавчої відповіді, що відобразилося, зокрема, у введенні з 24 лютого 2022 р. правового режиму воєнного стану на усій території України.